

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра методики професійного навчання

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ І БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС:

методичні рекомендації з вивчення дисципліни для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 208 «Агроінженерія»
денної форми навчання

МИКОЛАЇВ
2019

Друкується за рішенням науково-методичної комісії інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету від 11.03. 2019 р., протокол № 7

Укладачі:

- К. М. Горбунова - канд. пед. наук, доцент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет;
- С. Б. Літвінчук - канд. пед. наук, доцент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет;
- К. А. Тайхриб - асистент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

- Л. О. Комісарова - заступник директора Департаменту освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації, канд. пед. наук, доцент кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету;
- Ю. В. Палагнюк - доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки Чорноморського національного університету ім. П. Могили.

ЗМІСТ

Стор.

ВСТУП	4
1. Мета та завдання дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес.....	5
2. Кредитно-модульна система організації навчання студентів. Загальні положення.	10
3. Структура вивчення дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес”	11
4. Зміст навчальних модулів.	13
5. Рейтингова система оцінювання якості знань, умінь і навиків студентів.	35
6. Рекомендації щодо звітних матеріалів із дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес”.....	37
7. Завдання для модульного контролю знань, умінь і навиків студентів із дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес”.....	38
8. Тематика рефератів із дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес”.....	40
9. Тематика творчих досліджень по теоретичному матеріалу курсу.....	41
Список рекомендованої літератури	44

ВСТУП

У відповідності до сучасних соціальних замовлень підготовка фахівців вищої освіти повинна ґрунтуватися на методологічній основі. Магістри економічних спеціальностей мають володіти не тільки знаннями, вміннями й навиками творчої діяльності у відповідній галузі, а й уміти навчати інших, розробляти методологічні основи управління навчально-освітнім процесом у системі підготовки і перепідготовки управлінських кадрів усіх сфер народного господарства.

Останнє положення є найбільш актуальною проблемою розвитку вищої національної освіти. Для неї настав період активних пошуків таких дидактичних підходів і засобів, які могли б надати гарантоване досягнення цілей навчання.

На черговій конференції міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти (19 травня 2005 р., м. Берген, Норвегія), було схвалено приєднання України до Болонського процесу. У Комюніке було зазначено, що основним принципом розвитку освіти у країнах – учасниках Болонської співдружності повинно стати партнерство між навчальними закладами по всій Європі. При цьому особливо важливими умовами Євроосвітньої інтеграції є:

- 1) забезпечення якості навчання;
- 2) реалізація інтенсивної дослідницької діяльності;
- 3) визначення соціальної складової доступності вищої освіти;
- 4) забезпечення мобільності студентів і працівників вищих навчальних закладів.

Визначальними тенденціями розвитку світової освітньої системи стають поглиблення її фундаменталізації, посилення гуманістичної спрямованості, духовної та загальнокультурної складової освіти, формування у студентів системного підходу до аналізу складних економічних і соціальних ситуацій, стратегічного мислення, виховання соціальної та професійної мобільності. Необхідність підтримання високої конкурентоспроможності на динамічному ринку праці потребує також виховання прагнення і навичок до самонавчання і самовдосконалення протягом усього активного трудового життя.

Вказані процеси відбуваються на фоні глибокої трансформації не тільки суспільно-політичного устрою та соціально-економічного укладу, а й суспільної психології, системи життєвих цінностей і орієнтирів, морально-етичної парадигми.

Освіта визнана однією із найголовніших людських цінностей. Вектор сучасної політики і стратегії держави спрямований на подальший розвиток національної системи освіти, адаптацію її до умов соціально-орієнтованої економіки, трансформацію та інтеграцію в європейське і світове співтовариство.

Досягнення цієї мети потребує модернізації теоретико-методологічних засад вищої освіти, підготовки нової джерельної бази науково-методичного забезпечення.

Педагогічні знання виконують особливу, ключову функцію у формуванні сучасної людини, її інтелектуального та духовного потенціалу.

Основою якісних змін у вищій освіті України є п'ять пріоритетних напрямів:

- 1) європейський рівень якості і доступності освіти;
- 2) духовна зорієнтованість освіти;
- 3) демократизація освіти;
- 4) соціальне благополуччя науковців і педагогів;
- 5) розвиток суспільства на основі нових знань.

Процес підготовки нової генерації фахівців, здатних позитивно впливати на суспільний розвиток, потребує зростання якості знань, збереження національної культури, докорінного оновлення професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів. Вивчення означеної дисципліни – важлива умова формування загальної та педагогічної культури студентів, становлення їх світогляду, педагогічного професіоналізму. Ґрунтовні знання з педагогіки вищої школи значно розширюють кругозір майбутніх спеціалістів, дозволяють цілісно бачити будь-яку навчально-виховну проблему, знаходити її оптимальне вирішення.

1. Мета та завдання дисципліни

„Вища освіта України і Болонський процес”

Сучасні умови розвитку економічних, політичних і соціальних відносин кардинально впливають на роль спеціалістів з вищою фаховою освітою. Особливе місце серед них посідають менеджери як високо компетентні і всебічно освічені

фахівці, а рівень їх професійної підготовки створює умови для конкурентоспроможності на сучасному ринку праці.

Дисципліна „Вища освіта України і Болонський процес” має ознайомити магістрів із цілями та напрямками реформування вищої освіти, структури її системи, методологічними, психолого-педагогічними та методичними основами організації навчально-виховного процесу, науково-дослідницької роботи у вищому навчальному закладі.

У процесі вивчення цього курсу особлива увага спрямовується на розуміння високої значущості педагогічної праці у суспільному прогресі людства.

Метою вивчення курсу ”Вища освіта України і Болонський процес” є вивчення закономірностей навчально-виховного процесу у вищій школі та формування системи знань і вмінь, необхідних для успішної професійної та науково-пошукової і дослідницької діяльності майбутнього фахівця, його загальної й педагогічної культури, подальшої професійної самоосвіти; а також надання студентам магістратури цілісної і логічно-послідовної системи знань про дидактику підготовки кадрів вищої кваліфікації, розкриття концепції, основ теорії і методології викладання навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах у контексті Болонського процесу.

Основними **завданнями** дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес ” є:

- 1) ознайомлення із законодавчими актами України про вищу освіту і концепцію її розвитку за Болонським процесом;
- 2) формування системи наукових понять і науково впорядкованих базових уявлень про аспекти педагогічної діяльності як необхідної умови управління соціальними процесами;
- 3) формування теоретичних уявлень про „Педагогіку вищої школи” (ПВШ) як науку, її об’єкт, мету, завдання; ознайомлення з поняттями, категоріями та методами ПВШ; визначення її місця в системі наук;
- 4) формування цілісного уявлення про дидактику вищої школи як теорію освіти і навчання;

- 5) розкриття специфіки застосування сучасних освітніх технологій у вищій школі;
- 6) оволодіння основними методами виховної роботи у вищих навчальних закладах (ВНЗ);
- 7) практичне опанування педагогічними формами освітньої взаємодії викладачів зі студентами у навчально-виховному процесі;
- 8) ознайомлення зі структурою і змістом навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, з особливостями роботи викладачів;
- 9) оволодіння знаннями, вміннями із планування, організації й аналізу різних видів навчальних і поза аудиторних занять, використання найбільш ефективних методів навчання, виховання й розвитку студентів;
- 10) формування початкового досвіду ведення науково-методичної роботи, дослідно-експериментальних форм педагогічної діяльності;
- 11) виховання у студентів магістратури особистісних якостей викладача ВНЗ, відповідального ставлення до виконання його ролі, прагнення постійно займатися самонавчанням, саморозвитком, самовдосконаленням.

Основні *форми* вивчення дисципліни: лекції, семінарські і практичні заняття, семінари-диспути, дидактичні ігри, тренінги, дискусійні форми розгляду проблемних педагогічних ситуацій, складання і розв'язання тематичних кросвордів, науково-практичні семінари, реферативні читання, навчальні конкурси, тестування. Заключний контроль – екзамен. Система дидактичного забезпечення – модульно-рейтингова технологія навчання в системі адаптації навчального процесу до вимог Болонського процесу.

У лекційному курсі розглядаються найбільш типові та інноваційні способи, методи і прийоми викладання у вищій школі, характерні утруднення об'єктивного та суб'єктивного характеру, шляхи і прийоми їх подолання. Лекційні заняття забезпечують засвоєння, поглиблення й закріплення теоретичних знань студентів із дисципліни.

Основне завдання семінарських і практичних занять – розширення і закріплення теоретичних знань, формування і розвиток умінь та навичок із організації та підготовки теоретичних і практичних занять у вищій школі.

Семінарські й практичні заняття носять репродуктивний і творчий характер і сприяють формуванню у студентів умінь і навиків професійної діяльності. Для актуалізації теоретичних знань проводяться семінари-диспути, а також практичні заняття, присвячені вирішенню проблемних завдань із педагогіки вищої школи.

Самостійна робота здійснюється у вільний від занять час і містить опрацювання науково-методичних джерел із визначеної теми, що не розглядалися на теоретичних заняттях, та написання на основі цього рефератів із подальшим їх захистом, а також виконання низки завдань під час підготовки до практичних занять. Самостійна письмова робота студентів сприяє доповненню та поглибленню засвоєних знань, розвитку нестандартного мислення, комунікативних й організаторських здібностей у процесі подолання соціально-педагогічних проблем, пов'язаних із професійною діяльністю викладача вищого навчального закладу.

Залучення студентів до активної творчої діяльності здійснюється через виконання творчого завдання, яке характеризується креативним інноваційним підходом до його виконання, а також – через реалізацію мікродослідження, що відображено в тематиці реферативних робіт. Вивчення дисципліни завершується складанням іспиту.

Ця дисципліна має тісний взаємозв'язок із фундаментальними, спеціальними економічними дисциплінами, матеріал яких є об'єктом методичної діяльності майбутнього фахівця. Крім того, педагогіка вищої школи як наука тісно пов'язана з психологією вищої школи, яка досліджує психологічні закономірності навчання і виховання (розвиток пізнавальних процесів, критерії розумового розвитку), а також із філософією, соціологією, етикою, естетикою та іншими науками, об'єктом вивчення яких є людина.

Після засвоєння матеріалу навчальної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями та вміннями, які безпосередньо пов'язані з ефективним розв'язанням актуальних проблем викладацької діяльності. Оволодіння науковими фактами, педагогічними концепціями, ідеями дозволить студентам не тільки пояснити існуючі проблеми, але й спрогнозувати їх подальший розвиток, ужити необхідних заходів, щоб запобігти небажаним наслідкам.

Після опанування дисципліни студенти мають володіти *знаннями* про:

- специфіку означеної дисципліни як науки й галузі професійної діяльності;
- місце дисципліни у системі наук та її міжпредметні зв'язки;
- понятійно-категоріальний апарат дисципліни;
- принципи, методи, форми організації педагогічної діяльності у вищій школі;
- сучасний стан і перспективи змін освітньої системи України у контексті

Болонського процесу;

- специфіку застосування інноваційних освітніх технологій у вищій школі;
- особливості управлінської діяльності у ВНЗ;
- психологічні особистісні якості викладача вищої школи і професійні вимоги

до нього;

- принципи відбору навчального матеріалу з дисципліни;
- принципи підбору елементів дидактичної системи та розробки комплексу

науково-методичного забезпечення з дисципліни.

Після опанування курсу студенти мають *уміти*:

- проводити науково-педагогічне дослідження;
- аналізувати та впроваджувати у педагогічну діяльність теоретично обґрунтовані положення сучасного педагогічного досвіду;
- укладати лекційні тексти за передбачуваною схемою, планом;
- творчо проводити семінарські, практичні заняття, а також соціально-педагогічний тренінг;
- самостійно розробляти навчальні та робочі програми;
- добирати оптимальні форми та методи педагогічної діяльності;
- застосовувати сучасні освітні технології;
- забезпечувати управління ВНЗ;
- здійснювати саморозвиток, самоосвіту, самовиховання, самоорганізацію;
- обґрунтовано вибирати та застосовувати на практиці загальні принципи відбору змісту, форм, методів і прийомів вивчення навчальних дисциплін;
- розробляти і проводити різноманітні види занять;
- вести науково-методичну роботу, дослідження.

2. Кредитно-модульна система організації навчання студентів.

Загальні положення

Передумовами входження України до Болонського процесу є: структурні зміни в системі вищої освіти, законодавстві, запровадження Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи. В контексті такого підходу слід визнати, що принципово інноваційним можна вважати потребу в адаптації вищої освіти України до вимог цього процесу, реалізуючи при цьому модульну технологію навчання. Адже означене навчання стало одним із найбільш цілісних і системних підходів до процесу професійної підготовки майбутніх спеціалістів, яке забезпечуватиме ефективність технології реалізації дидактичного процесу.

У методичних рекомендаціях використано положення, які представлені в Законах України „Про освіту”, „Про інноваційну діяльність” та в комплексах нормативних документів щодо входження України до Європейського освітнього простору згідно з вимогами Болонської декларації, а саме:

- Кредитно-модульна система організації навчального процесу – це модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів). Суть КМСОНП (кредитно-модульна система організації навчального процесу) полягає в тому, що формування індивідуального навчального плану студента здійснюється на підставі відповідно сформованого переліку змістових модулів (навчальних дисциплін), пов’язаних структурно-логічною схемою підготовки, яка відображена в навчальному плані напряму (спеціальності). На кожний навчальний рік формується робочий індивідуальний навчальний план студента.

- Заліковий кредит – це одиниця виміру навчального навантаження, необхідного для засвоєння змістових модулів або блоку змістових модулів; заліковий кредит складає 36 годин усіх видів навчального навантаження, крім державної атестації.

- Модуль – це задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується відповідними формами навчального процесу; обсяг модуля визначається у залікових кредитах.

• Змістовий модуль - це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу, яка відповідає певному об'єкту вивчення; змістові модулі формують розділи навчальної дисципліни; навчальна дисципліна формується як сукупність тісно пов'язаних між собою блоків змістових модулів, передбачених для засвоєння упродовж відведеного періоду навчання.

Метою впровадження КМСОНП є підвищення якості вищої освіти майбутніх фахівців і забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників та престижу української вищої освіти у світовому освітньому просторі.

Основними завданнями КМСОНП є:

• адаптація ідей ECTS до системи вищої освіти України для забезпечення мобільності студентів у процесі навчання та гнучкості професійної підготовки майбутніх фахівців, враховуючи швидкозмінні вимоги національного та міжнародного ринків праці;

• забезпечення можливості навчання студентів за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми, що сформована на вимоги замовників і побажання студента та сприяє його саморозвитку і адаптації до життя у вільному демократичному суспільстві;

• стимулювання учасників навчального процесу для досягнення високої якості вищої освіти;

• нормування порядку надання можливості студенту отримати професійні кваліфікації відповідно до вимог сучасного ринку праці;

• розвиток позитивних багаторічних надбань вітчизняної вищої освіти у процесі її інтегрування до Європейського освітнього простору.

3. Структура вивчення дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес”

Згідно з навчальним планом студенти вивчають
дисципліну на 2 курсі (маг.) у 11 семестрі
Розподіл годин

Лекції	– 16 год. / 0,44 кред.
Практичні заняття	– 32 год. / 0.88 кред.
Самостійна робота	– 60 год. / 1,67 кред.
Залік	у 11 семестрі

Таблиця 1

Тематичний план

№ модуля	№ теми	Назва теми	Лекції	ПЗ	СРС
1.	1.	Предмет і завдання педагогіки вищої школи в контексті Болонського процесу	2	4	7
	2.	Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу у вищій школі	2	4	8
	3.	Виховна робота у вищому навчальному закладі	2	4	7
2.	4.	Основи дидактики вищої школи	2	4	8
	5.	Методичні основи викладання навчальних дисциплін у відповідності до вимог Болонського процесу	2	4	8
	6.	Методичні основи оцінювання знань, умінь і навиків студентів у вищих навчальних закладах	2	4	7
3.	7.	Сучасні педагогічні технології у вищій школі у відповідності до вимог Болонського процесу	2	4	8
	8.	Методологічні аспекти організації модульно-рейтингової та кредитно-модульної технологій навчання	2	4	7
Всього:			16	32	60

Таблиця 2

Кредитно-модульна схема вивчення дисципліни
„Вища освіта України і Болонський процес”

№ модуля	Назва модуля	Всього год. в кредиті	Розподіл аудиторного навантаження		СРС	Вагомість модуля у формуванні знань та вмінь %
			ЛЗ	ПЗ		
1.	Загальні засади педагогіки вищої школи в контексті Болонського процесу	39 / 1,08	6	12	21	36
2.	Методичні основи викладання у вищій школі і Болонський процес	35 / 0,97	6	10	20	32,3

3.	Методологічні основи активізації навчально-виховного процесу у вищій школі в контексті Болонського процесу	34 / 0,95	4	10	19	31,7
Всього:		108 / 3	16	32	60	100

4. Зміст навчальних модулів.

4.1. Тематика лекційних занять

Модуль 1

Загальні засади педагогіки вищої школи в контексті Болонського процесу

1. *Предмет і завдання педагогіки вищої школи в контексті Болонського процесу.* Педагогіка вищої школи як наука, її категорії, завдання. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні. Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації вищої освіти. Поняття про методологію педагогіки, її рівні. Методи науково-педагогічних досліджень. Завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі.

2. *Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу у вищій школі.* Педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу. Вимоги до особистості викладача вищого навчального закладу. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу.

3. *Виховна робота у вищому навчальному закладі.* Процес виховання, його завдання, етапи і управління ним. Закономірності і принципи виховання. Змістовний компонент виховного процесу. Методи і форми виховання у вищому навчальному закладі. Студентський колектив у системі виховання.

Модуль 2

Методичні основи викладання у вищій школі і Болонський процес

4. *Основи дидактики вищої школи.* Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Сутність, структура та рушійні сили навчання. Закономірності і принципи дидактики вищої школи. Особливості методів навчання у вищому навчальному закладі. Форми організації навчального процесу у вищій школі.

5. *Методичні основи викладання навчальних дисциплін.* Методика проведення лекцій. Методика проведення практичних і семінарських занять. Методика організації курсового й дипломного проектування. Організація практичної підготовки майбутніх спеціалістів. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів.

6. *Методичні основи оцінювання знань, умінь і навиків студентів у вищих навчальних закладах.* Сутність, функції та основні принципи контролю та оцінки знань, умінь та навиків студентів. Види контролю та форми перевірки знань, умінь і навиків студентів. Методи контролю знань, умінь і навиків студентів. Методичні

основи організації тестового контролю знань, умінь і навиків студентів. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.

Модуль 3

Методологічні основи активізації навчально-виховного процесу у вищій школі в контексті Болонського процесу

7. *Сучасні педагогічні технології у вищій школі.* Поняття технології у вищій освіті. Класифікація технологій навчання у вищій школі. Інтенсифікація навчання та проблемне навчання у вищій школі. Умови успішності, способи та форми проблемного навчання. Ігрові технології навчання. Ділова гра як форма активного навчання. Інформаційні технології навчання. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у контексті Болонського процесу.

Психологія ВШ

8. *Методологічні аспекти організації модульно-рейтингової та кредитно-модульної технологій навчання.* Сутність модульного навчання. Принципи модульного навчання. Методика побудови модульних програм. Формування змісту модулів. Умови для організації модульного навчання. Положення про модульно-рейтингову технологію навчання. Кредитно-модульна технологія навчання.

4.2. Семінарсько-практичні заняття

Модуль 1

Загальні засади педагогіки вищої школи в контексті Болонського процесу.

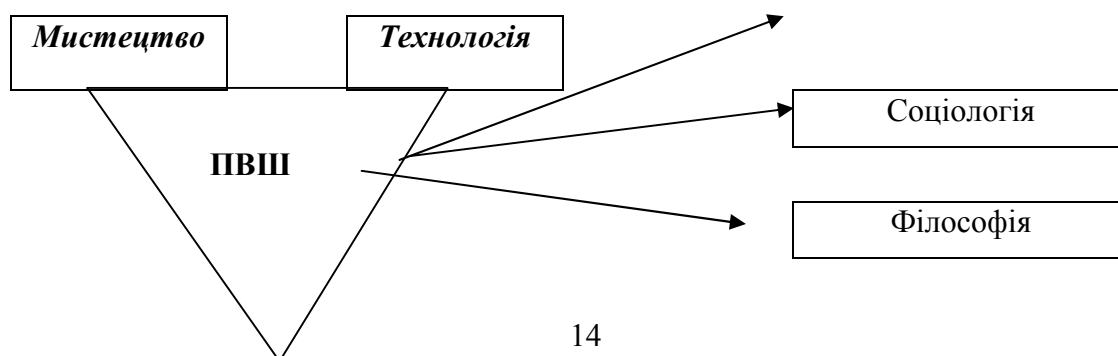
Заняття 1

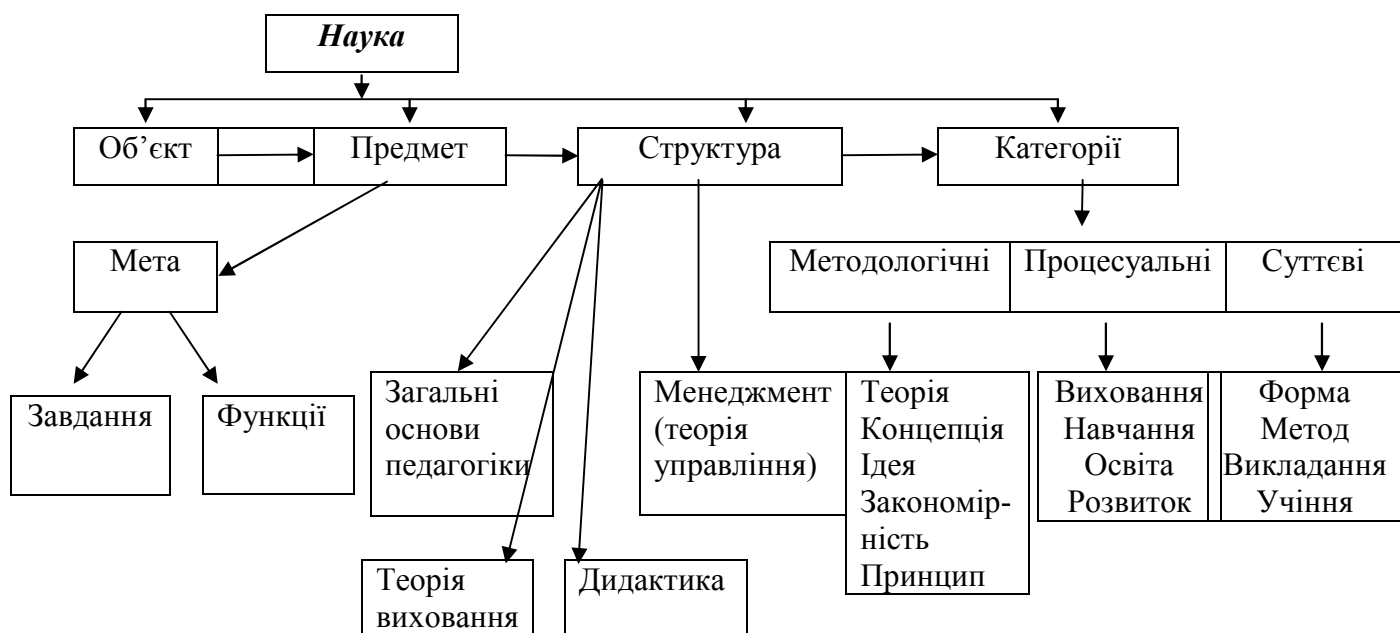
Тема: „Предмет, категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система”

План:

1. Предмет педагогіки вищої школи.
2. Основні функції та завдання педагогіки вищої школи.
3. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи.
4. Вища школа як педагогічна система.
5. Структура системи освіти відповідно до закону „Про освіту”.

Блок-схема до проведення заняття

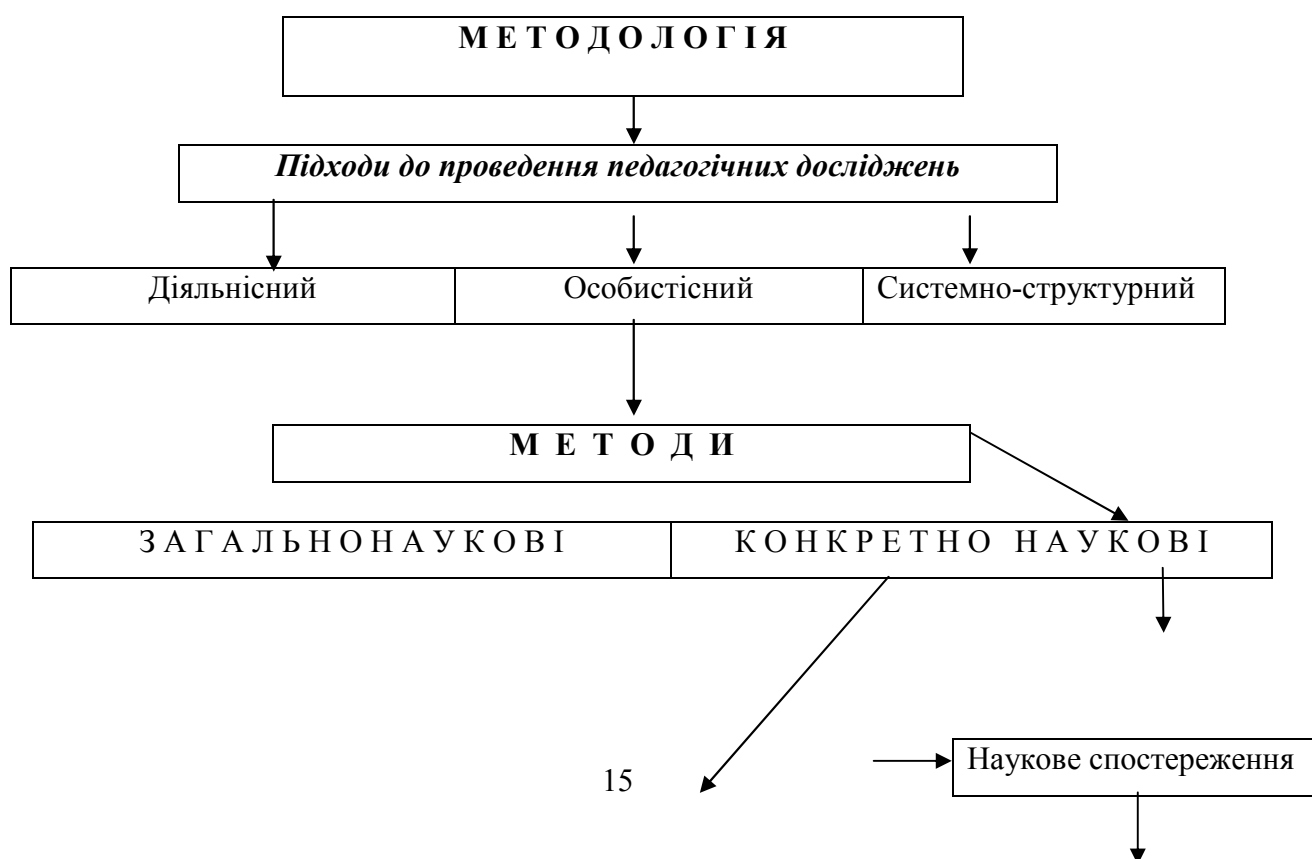
Заняття 2

Тема: „Методи та методика педагогічних досліджень”

План:

1. Сутність поняття „педагогічне дослідження”. Етапи педагогічного дослідження.
2. Сутність та взаємозв'язок понять „методологія”, „метод”, „методика” дослідження.
3. Різні підходи до класифікації методів дослідження.
4. Характеристика емпіричних методів дослідження.
5. Характеристика теоретичних методів дослідження.
6. Методи кількісної обробки результатів дослідження.

Методи та методика проведення педагогічних досліджень

Самостійне опрацювання навчального матеріалу теми 1

Тема: *Перспективи залучення України до Болонського процесу*

План:

1. Криза сучасного стану освіти як передумова декларації Болонського процесу.
2. Болонський процес в історичному контексті.
3. Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації вищої освіти в Україні.

4. Характеристика сутності, основних напрямів реалізації, перспектив Болонського процесу в Україні.
5. Нововведення у ВНЗ.

Заняття 3

Тема: „Основні напрями діяльності викладача вищого навчального закладу”

План:

1. Специфіка діяльності педагога у вищому навчальному закладі.
2. Завдання, права та обов’язки викладача вищої школи.
3. Основні напрями діяльності викладача вищого навчального закладу.
4. Психологічна структура педагогічної діяльності.
5. Педагогічний професіоналізм викладача вищого навчального закладу.

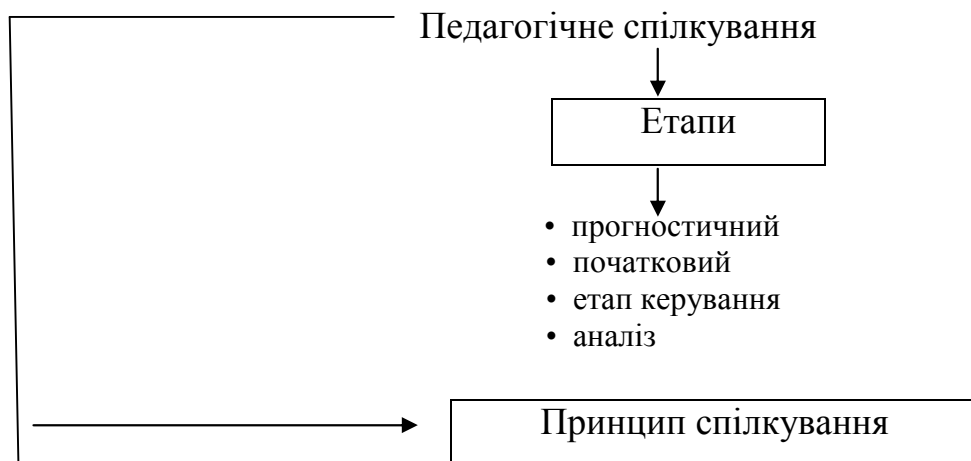
Заняття 4

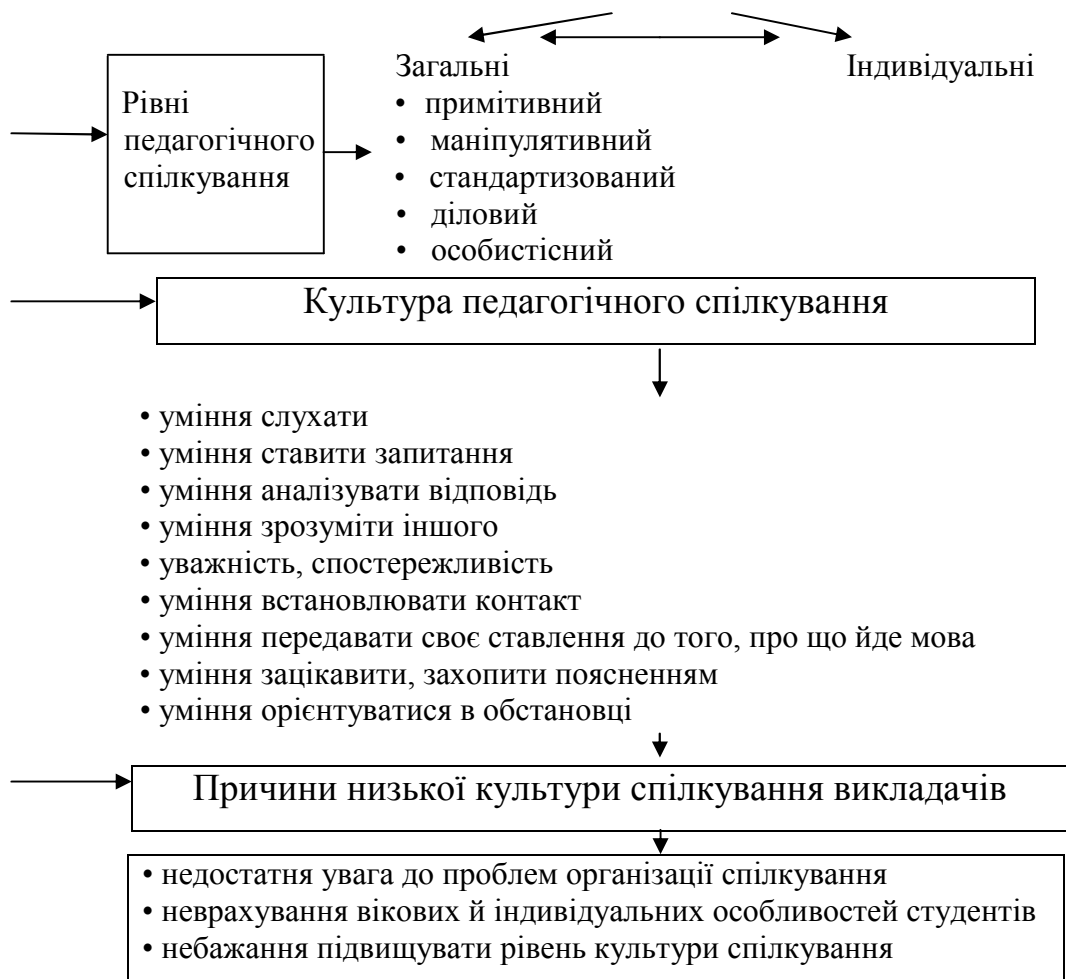
Тема: „Культура педагогічного спілкування викладача вищого навчального закладу.

План:

1. Роль спілкування в житті людини. Сутність поняття „педагогічне спілкування”.
2. Функції педагогічного спілкування.
3. Структура педагогічного спілкування.
4. Педагогічне спілкування викладача вищого навчального закладу.
5. Класифікація стилів і моделей спілкування.
6. Педагогічний такт викладача.
7. Розвиток комунікативних здібностей педагога.

Блок-схема до проведення заняття

Самостійне опрацювання навчального матеріалу теми 2

Тема: Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу

План:

1. Роль і значення культури освітян у становленні демократичної держави.
2. Сутність поняття „культура” у філософському і педагогічному аспектах.
3. Основні компоненти педагогічної культури.
4. Шляхи формування загальної і педагогічної культури викладача вищого навчального закладу.

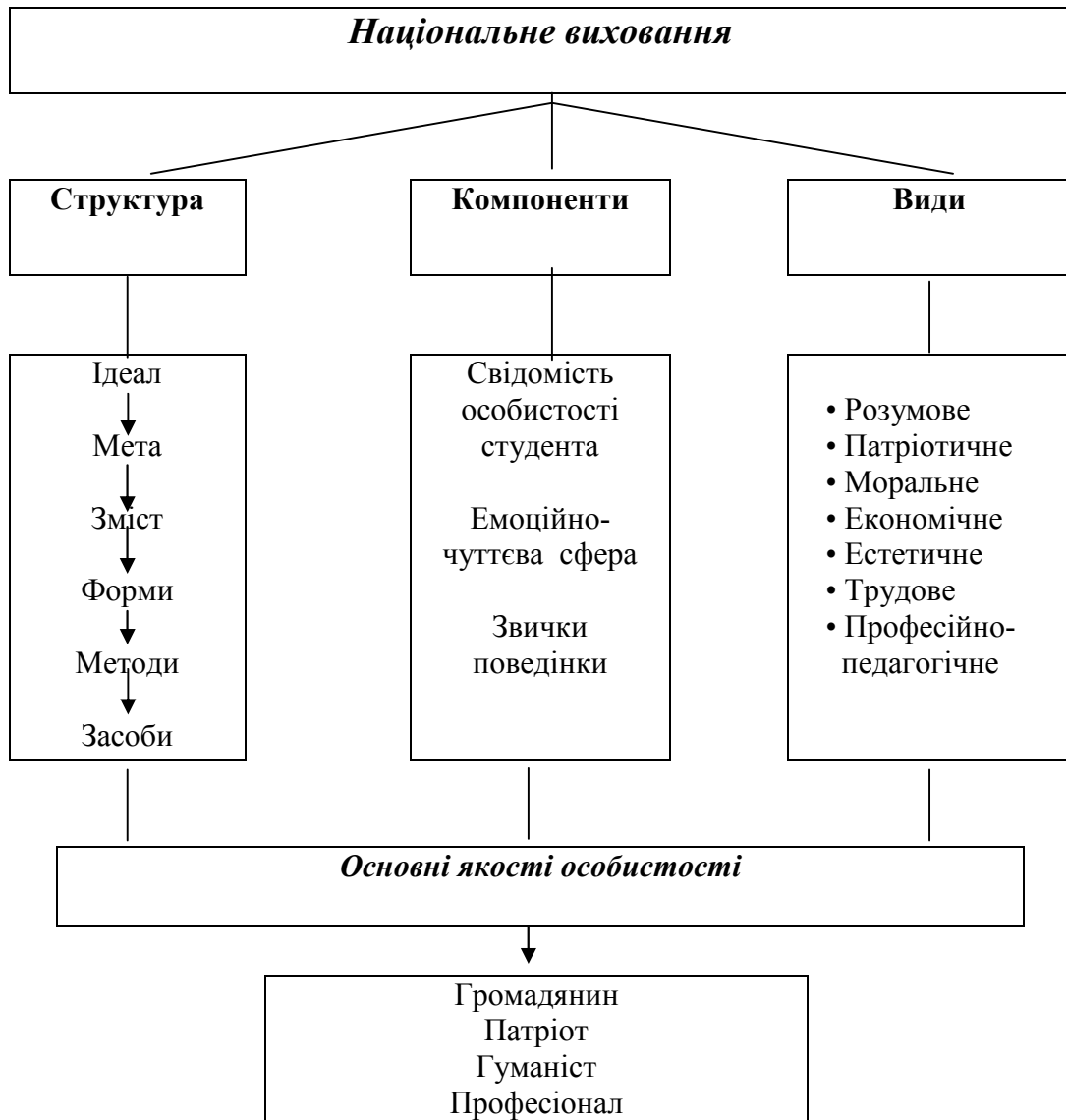
Заняття 5

Тема: Процес виховання у ВНЗ

План:

1. Мета і завдання виховання у ВНЗ.
2. Сучасні парадигми виховання.
3. Система та основні напрями виховання студентів.
4. Характеристика форм і методів виховання студентів у процесі навчання.
5. Організація дозвілля студентів. Виховна робота у позанавчальний час.

Блок-схема до проведення заняття

Опорна схема „Сутність процесу виховання”

Заняття 6

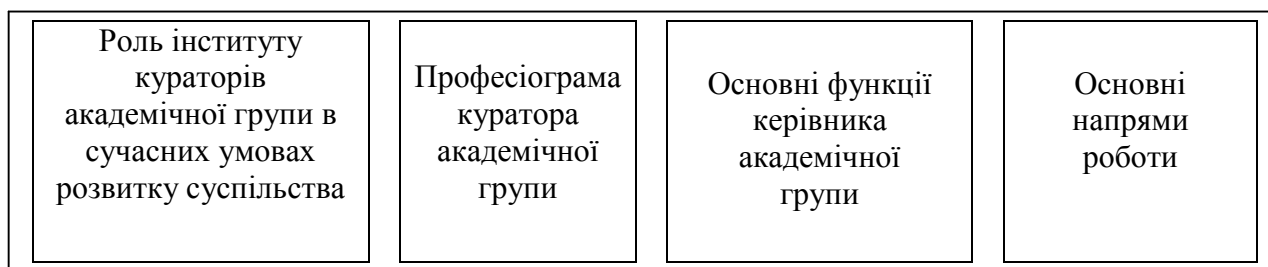
Тема: *Виховна робота куратора академічної групи*

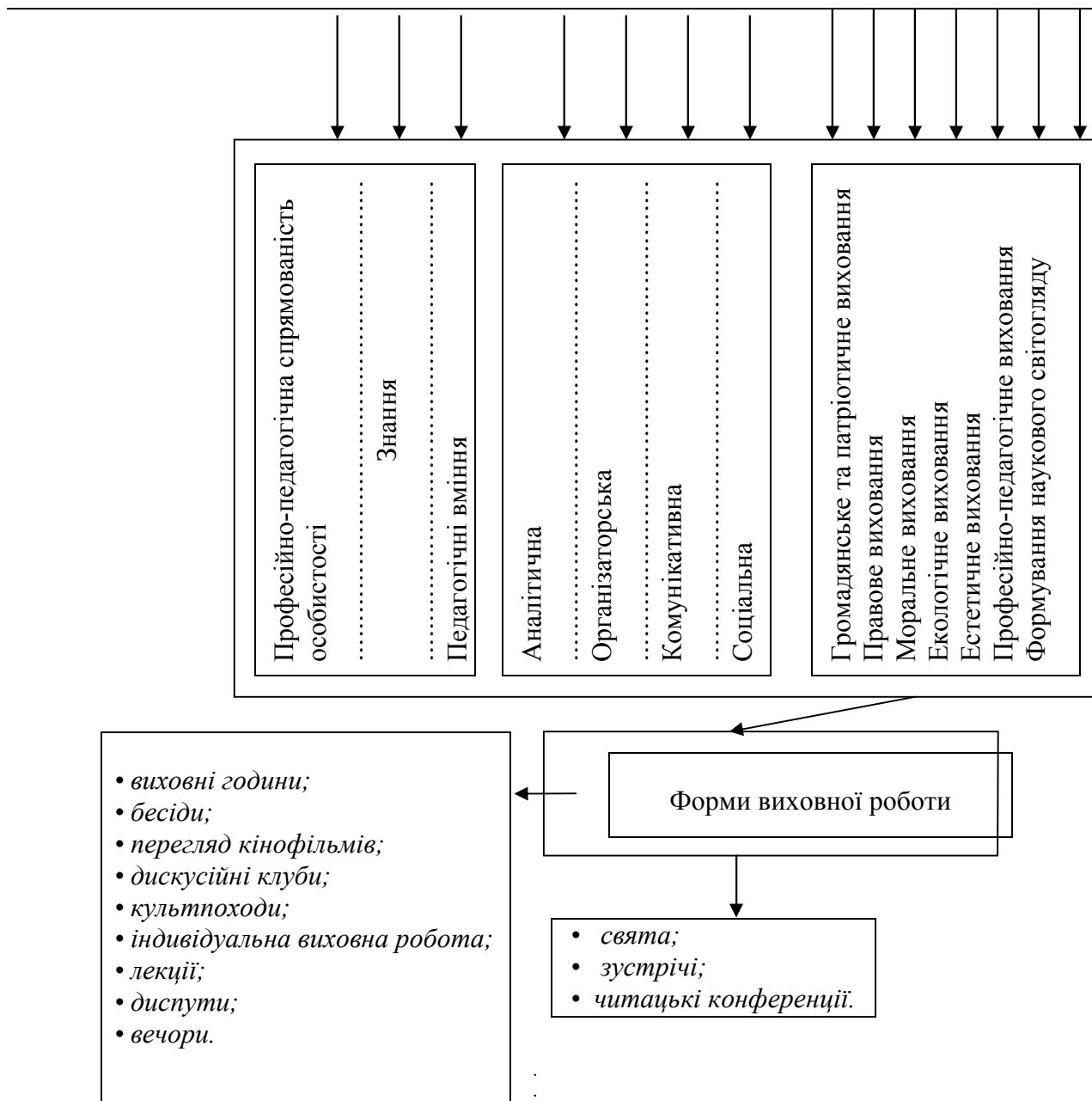
План:

1. Загальна характеристика діяльності куратора.
2. Функції і зміст діяльності куратора.
3. Особливості діяльності куратора в залежності від віку студентів і курсу.
4. Планування виховної роботи куратора академічної групи.
5. Критерії ефективності роботи куратора.

Блок-схема до проведення заняття

Організація педагогічної роботи куратора академічної групи

Самостійне опрацювання навчального матеріалу теми 3

Тема: *Управління ВНЗ*

План:

1. Розвиток різнорівневої (ступеневої) вищої школи й освіти.
2. Наукові основи управління ВНЗ. Теоретико-діяльні засоби управління.
3. Суб'єктно-діяльна теорія управлінської діяльності. Її вихідні положення.
4. Управління навчально-виховною роботою. Планування діяльності ВНЗ.
5. Організація внутрішнього контролю. Напрями методичної роботи.

Модуль 2

Методичні основи викладання у вищій школі і Болонський процес.

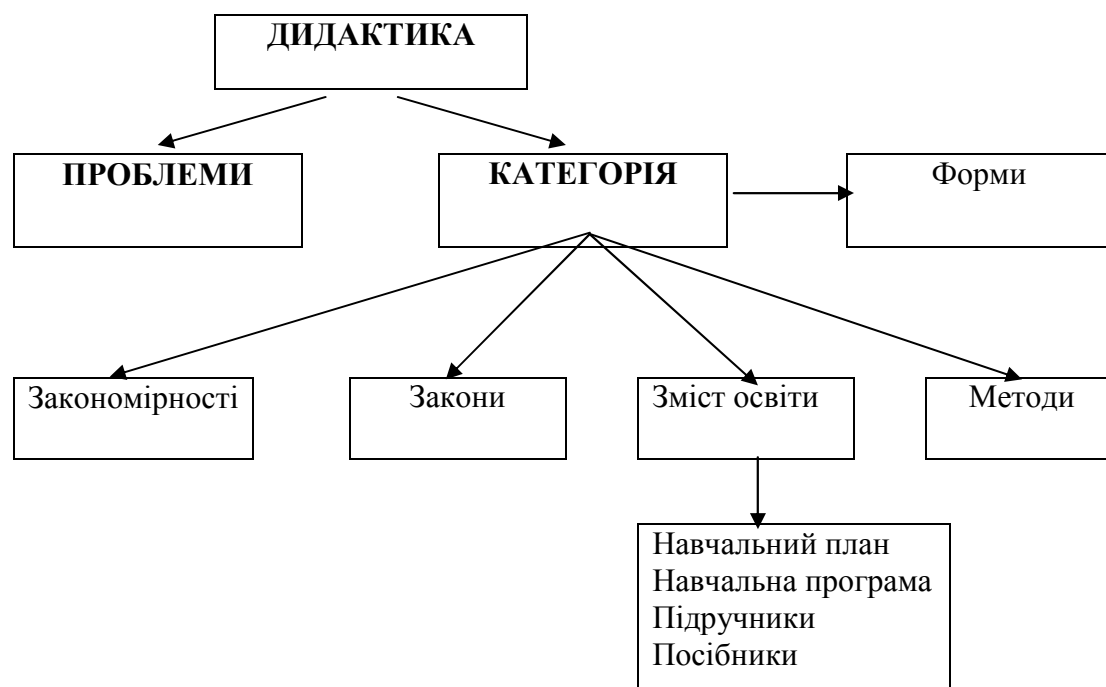
Заняття 7

Тема: Основні категорії дидактики вищої школи. Організація навчального процесу у ВНЗ

План:

1. Поняття про дидактику вищої школи. Основні категорії дидактики.
2. Закономірності та принципи процесу навчання у вищому навчальному закладі.
3. Зміст освіти як проблема дидактики вищої школи.
4. Методи та форми організації навчального процесу у вищій школі.
5. Система психолого-педагогічної підготовки у ВНЗ.

Блок-схема до проведення заняття

Заняття 8

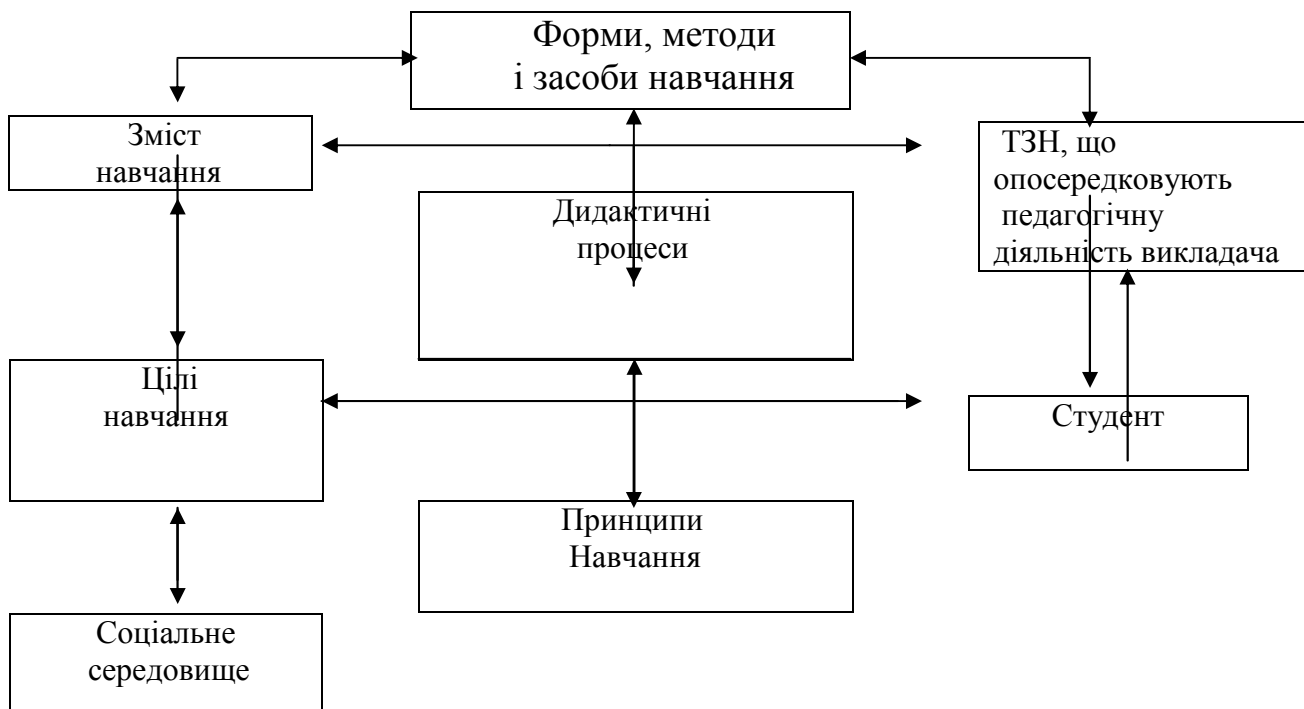
Тема: „Організація навчального процесу в системі підготовки майбутніх спеціалістів”

План:

1. Навчально-нормативні документи, що реалізують цілі навчання.
2. Проектування змісту навчальної дисципліни як дидактична задача.
3. Проектування змісту реальної навчальної дисципліни (на вибір).
4. Характеристика робочих програм економічних спеціальностей.
5. Розробка модульно-рейтингової робочої навчальної програми викладання навчальних дисциплін:

- роль і призначення навчальної дисципліни;
- структура і зміст робочої програми;
- порядок і складання робочої програми дисципліни.

Структура педагогічної системи у вищому навчальному закладі

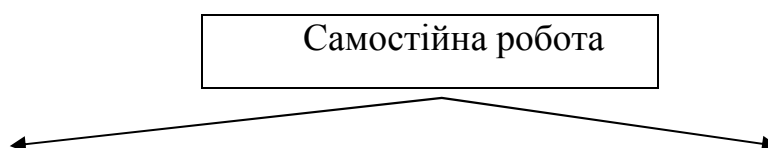
Самостійне опрацювання навчального матеріалу теми 4

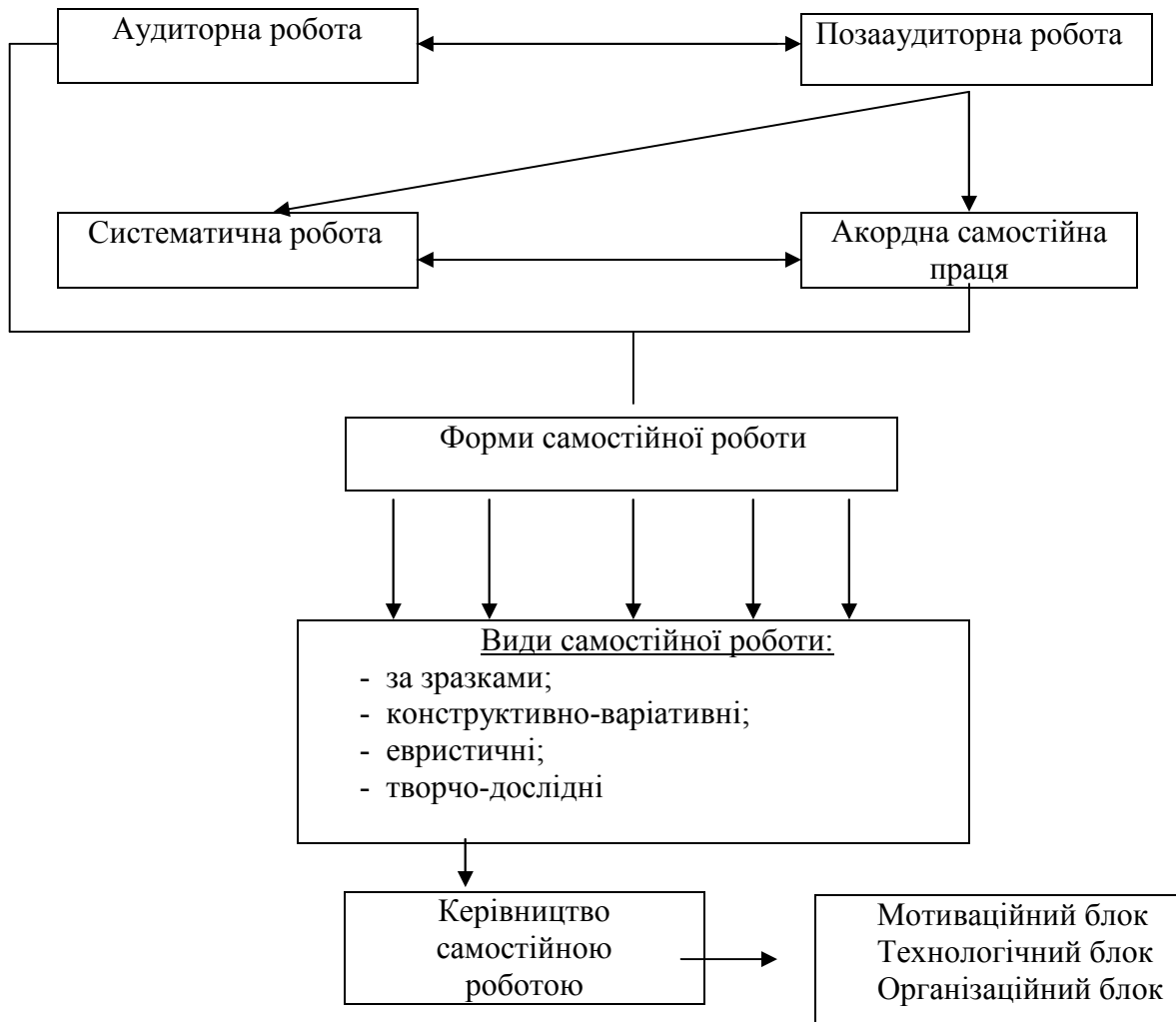
Тема: Організація самостійної роботи студентів

План:

1. Класифікація самостійної роботи студентів.
2. Організація самостійної роботи студентів:
 - а) самостійна робота в аудиторних та позааудиторних умовах;
 - б) взаємозв'язок аудиторної та самостійної роботи студентів.
3. Психологічні питання організації самостійної роботи студентів:
 - а) організація самостійної роботи студентів (психологічні передумови);
 - б) психологічні бар'єри у здійсненні самостійної роботи студентів.
4. Керівництво самостійною роботою студентів.
5. Рівні сформованості вмінь самостійної роботи у студентів.

Блок-схема до самостійного опрацювання матеріалу

Заняття 9

Тема: *Дидактичні підходи до організації навчання у вищих навчальних закладах*

План:

1. Принципи та методи навчання у вищих навчальних закладах.
2. Форми організації навчального процесу у вищій школі, їх дидактичні функції.
3. Методика проведення лекцій для денної, заочної та дистанційної форм навчання у вищій школі.
4. Методика проведення практичних і семінарських занять.
5. Практичне завдання.

Розробка методики проведення заняття із економічних дисциплін (на вибір) у вищому навчальному закладі (лекція, семінар, практичне заняття тощо):

- ознайомитись із вибраною темою заняття із економічних дисциплін відповідно до навчальної програми;
- користуючись програмою, встановити зміст теоретичного чи практичного матеріалу вибраної теми заняття;
- визначити цілі заняття, виділити ті умови і засоби, які слід довести до відома студентів і зробити їх внутрішніми орієнтирами в їх навчально-пізнавальній діяльності;
- виділити перелік знань, умінь, якими мають оволодіти студенти;
- підібрати найефективніші методи та прийоми навчання економічним дисциплінам у ВНЗ по заданій темі заняття, забезпечуючи усвідомлення студентами необхідності його вивчення для досягнення поставлених у даному курсі навчальних цілей;
- визначити активні методи навчання, які забезпечують активну, самостійну, цілеспрямовану, творчу і результативну роботу кожного студента по оволодінню навчальним матеріалом із економічних дисциплін;
- розробити методику проведення заняття із економічних дисциплін у ВНЗ. Підібрати необхідний дидактичний матеріал для цього.
- охарактеризувати розроблену проектну методику та проаналізувати її результативність.

Блок-схема до проведення заняття

теоретичну	практичну	Залік
Лекція	Практичне заняття	Підсумкові та семестрові іспити
Семінар	Курсове проектування	Захист курсового проекту
Лабораторна робота	Дипломне проектування	Кваліфікаційні іспити
Екскурсія	Всі види практики	Державні іспити
Самостійна аудиторна робота	Дидактична гра	Захист дипломного проекту
Самостійна позааудиторна робота	Рольова гра	Комплексний іспит зі спеціальності
Конференція	Імітаційний тренінг	
Консультація		

Блок-схема до проведення заняття

<i>Частково-пошуковий</i> (<i>евристичний</i>)	Викладач організовує та спрямовує думки студентів до самостійного розв'язання проблеми, створюючи проблемну ситуацію та формулюючи проблему
<i>Пошуковий</i> (<i>дослідний</i>)	Викладач створює проблемну ситуацію, а студенти бачать проблему, формулюють її, самостійно вирішують. Ця проблема відома в науці, але не відома студентам

Блок-схема до проведення заняття

Заняття 10

Тема: „*Методика проведення лекційних навчальних занять у вищій школі*”

План:

1. *Розробка методики проведення лекційного заняття із економічних дисциплін (на вибір) у вищому навчальному закладі:*

- ознайомитись із вибраною темою заняття із економічних дисциплін відповідно до навчальної програми;
- користуючись програмою, встановити зміст теоретичного матеріалу вибраної теми заняття;
- визначити цілі заняття, виділити ті умови і засоби, які слід довести до відома студентів і зробити їх внутрішніми орієнтирами в їх навчально-пізнавальній діяльності;
- виділити перелік знань, умінь, якими мають оволодіти студенти;
- підібрати найефективніші методи та прийоми навчання економічним дисциплінам у ВНЗ по заданій темі заняття, забезпечуючи усвідомлення студентами необхідності його вивчення для досягнення поставлених у даному курсі навчальних цілей;
- визначити активні методи навчання, які забезпечують активну, самостійну, цілеспрямовану, творчу і результативну роботу кожного студента по оволодінню навчальним матеріалом із економічних дисциплін;
- розробити методику проведення лекційного заняття із економічних дисциплін у ВНЗ. Підібрати необхідний дидактичний матеріал для цього.
- охарактеризувати розроблену проектну методику та проаналізувати її результативність у контексті Болонського процесу.

2. *Провести пробне лекційне заняття із економічних дисциплін.*

3. *Провести колективний аналіз проведеного пробного лекційного заняття. В процесі аналізу мають бути обговорені такі питання:*

- Тема і мета заняття.
- Вибір форми і методів проведення лекційного заняття.
- Методика формування і закріплення знань.
- Активізація пізнавальної діяльності студентів.
- Міжпредметні зв'язки.
- Профорієнтаційна робота на занятті.
- Розподіл часу на занятті по етапах.
- Економічне, естетичне, моральне виховання на занятті.
- Наочні посібники і дидактичний матеріал, які були використані на занятті.

Самостійне опрацювання навчального матеріалу теми 5

Тема: *Психологічні основи навчання*

План:

1. Психологічні етапи засвоєння інформації та роль уваги в цьому процесі.
2. Сутність розуміння та причини не засвоєння навчальної інформації.
3. Властивості запам'ятовування навчальної інформації. Властивості забування.
4. Уява у структурі процесу пізнання.

5. Роль почуттів та емоцій у засвоєнні навчальної інформації.

Заняття 11

Тема: „*Методика проведення семінарських і практичних навчальних занять у вищій школі*”

План:

1. *Розробка методики проведення семінарського і практичного заняття із економічних дисциплін (на вибір) у вищому навчальному закладі:*

- ознайомитись із вибраною темою заняття із економічних дисциплін відповідно до навчальної програми;
- користуючись програмою, встановити зміст практичного матеріалу вибраної теми заняття;
- визначити цілі заняття, виділити ті умови і засоби, які слід довести до відома студентів і зробити їх внутрішніми орієнтирами в їх навчально-пізнавальній діяльності;
- виділити перелік знань, умінь, якими мають оволодіти студенти;
- підібрати найефективніші методи та прийоми навчання економічним дисциплінам у ВНЗ по заданій темі заняття, забезпечуючи усвідомлення студентами необхідності його вивчення для досягнення поставлених у даному курсі навчальних цілей;
- визначити активні методи навчання, які забезпечують активну, самостійну, цілеспрямовану, творчу і результативну роботу кожного студента по оволодінню навчальним матеріалом із економічних дисциплін;
- розробити методику проведення семінарського і практичного заняття із економічних дисциплін у ВНЗ. Підібрати необхідний дидактичний матеріал для цього.
- охарактеризувати розроблену проектну методику та проаналізувати її результативність у контексті Болонського процесу.

2. *Провести пробне семінарське і практичне заняття із економічних дисциплін.*

3. *Провести колективний аналіз проведеного пробного семінарського і практичного заняття. В процесі аналізу мають бути обговорені такі питання:*

- Тема і мета заняття.
- Вибір форми і методів проведення семінарського і практичного заняття.
- Методика формування і закріплення знань.
- Активізація пізнавальної діяльності студентів.
- Методика формування і закріплення знань при виконанні практичної роботи.
- Міжпредметні зв'язки.
- Профорієнтаційна робота на занятті.
- Розподіл часу на занятті по етапах.
- Економічне, естетичне, моральне виховання на занятті.
- Наочні посібники і дидактичний матеріал, які були використані на занятті.

Заняття 12

Тема: „Контроль та оцінка успішності студентів”

План:

1. Взаємозв'язок понять „контроль”, „облік” та „оцінка” знань, умінь і навичок (ЗУН)
2. Функції контролю ЗУН студентів.
3. Основні принципи контролю навчальної роботи та оцінки знань студентів.
4. Об'єкт контролю та оцінювання ЗУН студентів.
5. Види контролю та форми перевірки ЗУН студентів.
6. Критерії оцінювання навчальних ЗУН студентів.
7. Практичне завдання.

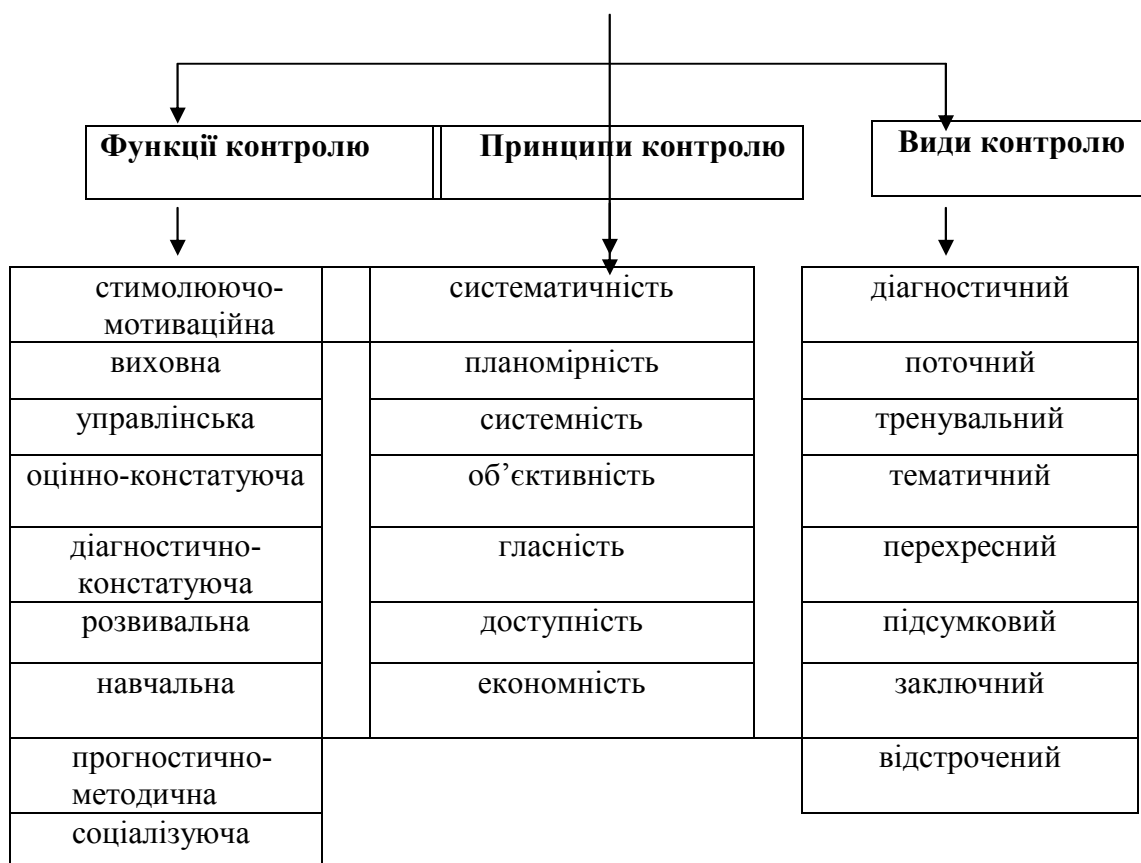
Контроль

Розробити завдання для тесту (тема на вибір):

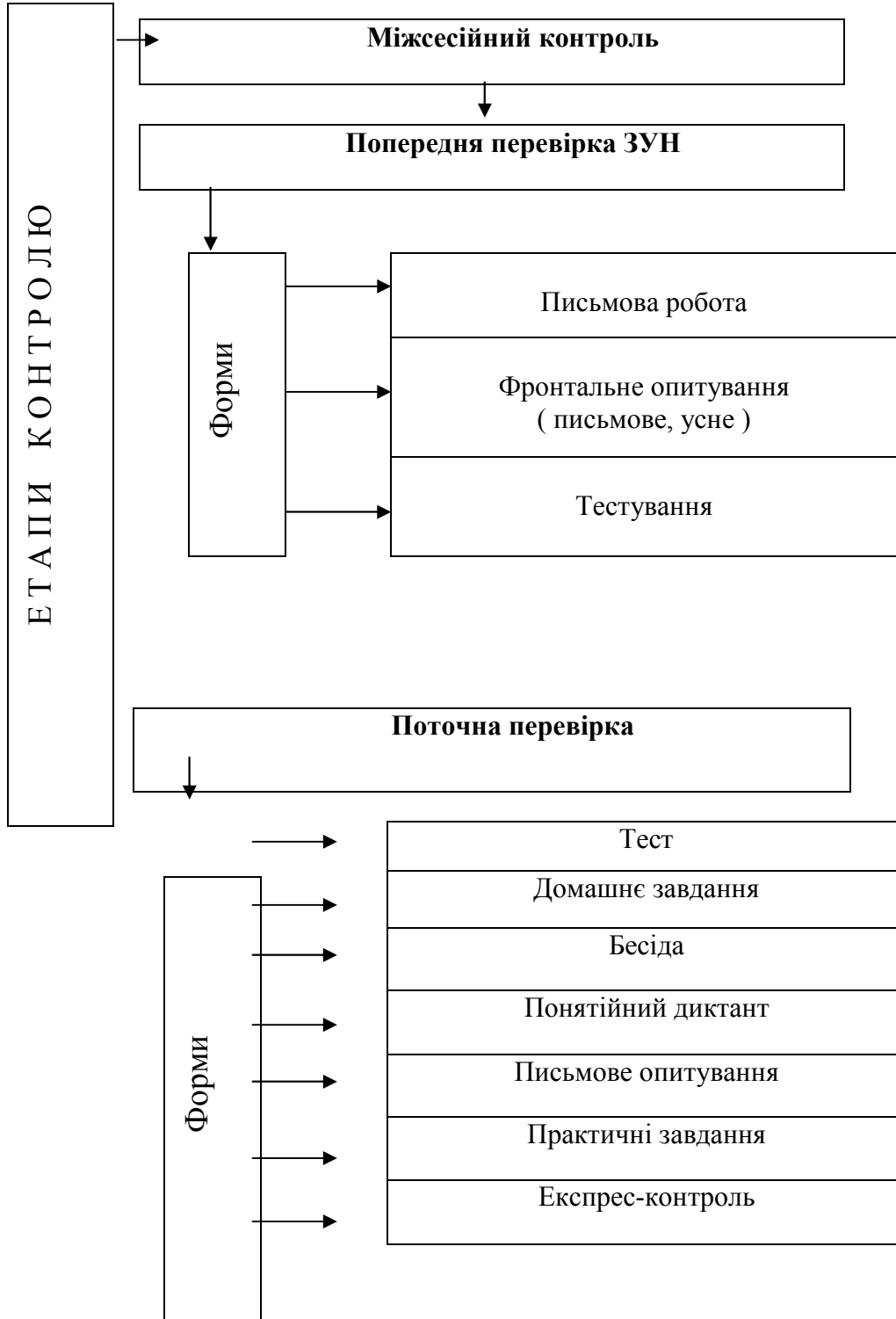
- на впізнавання;
- на доповнення;
- на послідовність дій;
- на відповідність;

і розкрити методичні основи організації процесу тестового контролю знань для розроблених тестів.

Блок-схема до проведення заняття

Етапи контролю ЗУН

Самостійне опрацювання навчального матеріалу теми 6

Тема: *Науково-дослідна діяльність студентів магістратури*

План:

1. Значення дослідницької діяльності студентів.
2. Магістерські роботи та їх типи. Загальні й специфічні вимоги до магістерської роботи.
3. Готовність студентів до науково-дослідної роботи. Рівні готовності.
4. Теоретичні й емпіричні дослідження.
5. Форми викладу результатів педагогічних досліджень.

Модуль 3

Методологічні основи активізації навчально-виховного процесу у вищій школі в контексті Болонського процесу

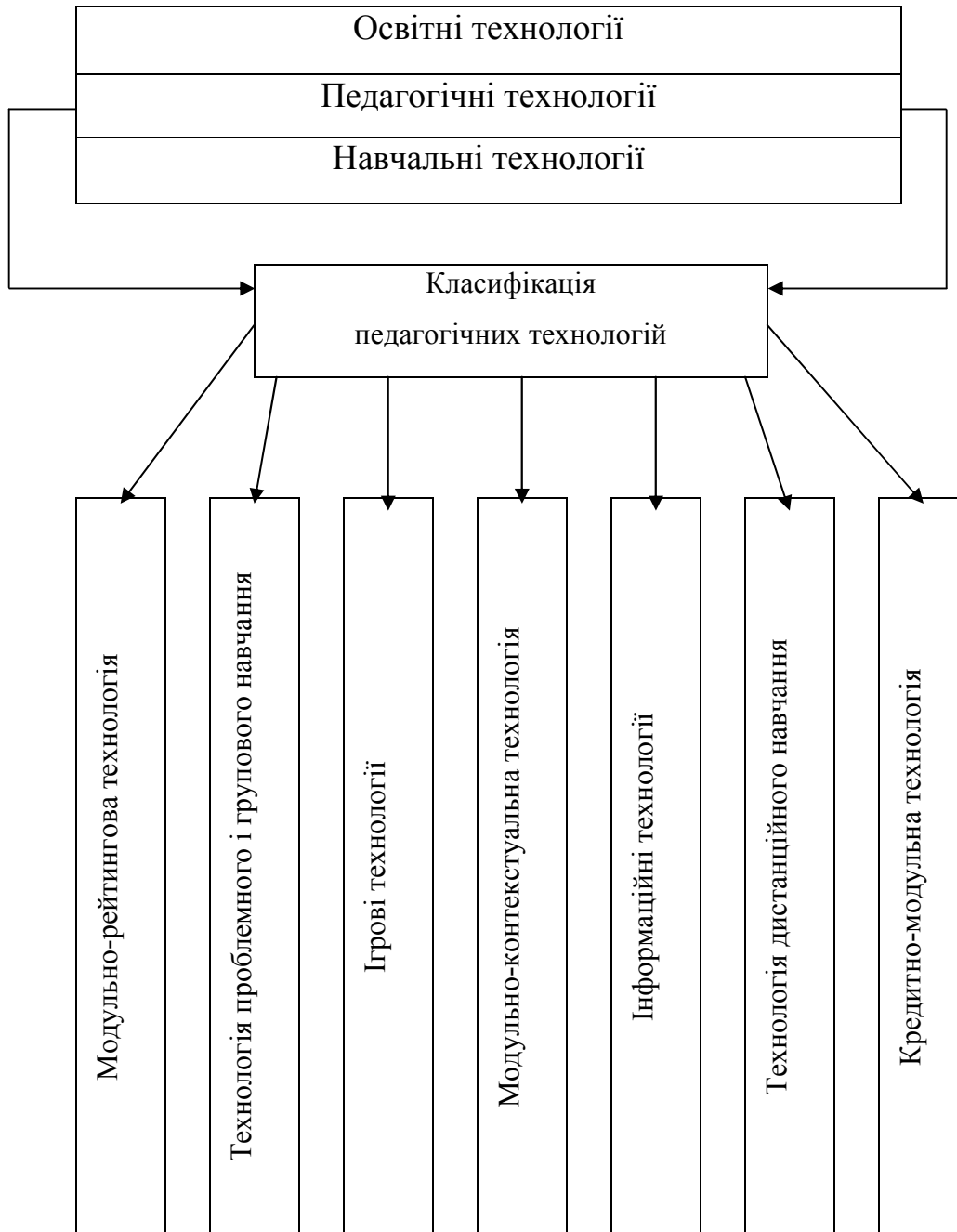
Заняття 13

Тема: *„Сучасні технології в освіті”*

План

1. Сутність і взаємозв'язок понять „освітні технології”, „педагогічні технології” та „навчальні технології”.
2. Класифікація педагогічних технологій.
3. Модульно-рейтингова технологія навчання.
4. Технологія проблемного навчання.
5. Ігрові технології та їх характеристика.
6. Кредитно-модульна технологія навчання.
7. Характеристика нових інформаційних технологій (комп'ютерних) та технології дистанційного навчання.

Блок-схема до проведення заняття

Заняття 14

Тема: *Інноваційні педагогічні технології активізації навчання у вищій школі*

План:

1. Педагогічні технології та їх роль в активізації навчального процесу.
2. Технології проблемного навчання.
3. Модульно-рейтингова технологія активного навчання.
4. Ігрові технології активного навчання і ВНЗ.
5. Комп'ютерні технології навчання у вищій школі.

Самостійне опрацювання навчального матеріалу теми 7

Тема: *Інноваційні технології навчання у ВНЗ*

План:

1. Евристичні технології навчання.
2. Технології саморозвитку (за М. Монтесорі).
3. Технологія організації групової навчальної діяльності.
4. Технологія розливатального навчання (за В.В. Давидовим).
5. Проектна технологія.
6. Основні принципи програмованого навчання.
7. Нові інформаційні технології навчання.

Заняття 15

Тема: *Технологія модульного навчання у вищій школі*

План:

1. Сутність дидактичного процесу на модульній основі.
2. Розкрити сутність понять „модуль”, „модульна програма”, „рейтинг”, „рейтинговий контроль”.
3. Дидактичні принципи проектування модульного навчання.
4. Умови ефективного функціонування технології модульного навчання.
5. Адаптивна модульно-рейтингова система навчання у вищій школі.

Заняття 16

Тема: *Розробка модульно-рейтингової навчальної програми викладання навчальних дисциплін*

План:

1. Модульна побудова змісту дисципліни й рейтинговий контроль.
2. Роль і призначення модульної навчальної програми.
3. Вимоги щодо реалізації принципу модульності при складанні робочої навчальної програми.
4. Структура і зміст модульної робочої навчальної програми.

5. Порядок складання робочої програми із дисципліни економічного циклу (на вибір; додається навчальна програма із дисципліни).

Самостійне опрацювання навчального матеріалу теми 8

Тема: *Соціально-психологічний тренінг (СПТ) як форма інтерактивного навчання*

План:

1. Поняття, характеристика, структура СПТ.
2. Динаміка, закономірності СПТ.
3. Принципи організації та роботи тренінгової групи.
4. Вимоги до ведучого та учасників СПТ.
5. Основні техніки СПТ.

5. Рейтингова система оцінювання якості знань, умінь і навиків студентів із дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес”

Оцінювання знань, умінь і навичок студентів здійснюється за рейтинговою системою з використанням шкали навчального закладу, національної шкали оцінок і шкали ECTS. Для отримання студентом конкретної оцінки зі всіх видів робіт приймається 100-бальна оцінювальна шкала. При цьому враховується „Положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу у Миколаївському державному аграрному університеті”. Оцінка виставляється у відповідності із приведеною шкалою.

Таблиця 3

Шкала оцінювання знань, умінь і навичок студентів

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	5 (відмінно)	90 - 100
BC	4 (добре)	75 - 89
DE	3 (задовільно)	60 - 74
FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	35 - 59
F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	1 - 34

Таблиця 4

Схема проведення контрольних заходів із модуля 1

Види діяльності студента	Оцінка діяльності в балах	
	min	max
Творча (дослідницька) робота по теоретичному матеріалу курсу	1	3
Модульна контрольна робота	6	8
Виступи на практичних заняттях	2	4
Написання тематичного реферату	2	3
Захист реферату	1	2
Підготовка та участь у дискусії, розв'язання проблемних завдань	1	2
Підготовка кросворду	1	2
Всього балів (за 1 модуль):	14	24

Таблиця 5

Схема проведення контрольних заходів із модуля 2

Види діяльності студента	Оцінка діяльності в балах	
	min	max
Творча (дослідницька) робота по теоретичному матеріалу курсу	1	2
Модульна контрольна робота	4	6
Виступи на практичних заняттях	2	3
Написання тематичного реферату	2	3
Захист реферату	1	2
Підготовка та участь у дискусії, розв'язання проблемних завдань	1	2
Всього балів (за 2 модуль):	11	18

Таблиця 6

Схема проведення контрольних заходів із модуля 3 та підсумкові бали за семестр, іспит і навчальний курс

Види діяльності студента	Оцінка діяльності в балах	
	min	max
Творча (дослідницька) робота по теоретичному матеріалу курсу	1	2
Модульна контрольна робота	4	6
Виступи на практичних заняттях	2	3
Написання тематичного реферату	2	3
Захист реферату	1	2
Підготовка та участь у дискусії, розв'язання проблемних завдань	1	2
Всього балів (за 3 модуль):	11	18
Всього балів (за семестр):	36	60
Залік	24	40
Всього балів (за навч. курс):	60	100

6. Рекомендації щодо звітних матеріалів із дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес”

Зміст звітних матеріалів із дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес”:

1. Конспекти лекцій, додаткової літератури у відповідності з програмними питаннями.
2. Матеріали із творчої (дослідницької) роботи по теоретичному матеріалу курсу (підготовка доповідей та виступів на студентську науково-теоретичну конференцію, а також статей і тез доповідей у наукові збірники, написання творчих робіт із тем модулів).
3. Три реферати, які підготовлені студентом по кожному модулю. Реферат студент може захистити під час практичного заняття або здати викладачу для перевірки без захисту.
4. Навчальні матеріали, що використовувалися студентом при виступах на практичних заняттях.
5. Три тематичні кросворди, підготовлені по кожному модулю.
6. Навчальні матеріали до дискусії (по кожному модулю).
7. Навчальні матеріали по самостійній роботі студента відповідно до програмного матеріалу із дисципліни.

Підготовлені матеріали оцінюються викладачем у відповідності зі шкалою оцінювання знань, умінь і навичок студентів.

Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес” передбачає такі види діяльності:

- пошук та вивчення додаткової літератури;
- конспектування, складання планів, тез;
- кодування інформації (складання схем, таблиць, графіків);
- написання рефератів, доповідей, оглядів, звітів;
- виступ із повідомленнями на семінарських заняттях;
- виконання ситуативних завдань;

- підготовна дискусійних проблемних ситуацій;
- виконання тестових завдань за допомогою комп'ютерної техніки.

Однак, репродуктивна самостійна робота не може бути достатньо ефективною під час формування самостійності як професійної якості майбутнього спеціаліста. Необхідне не лише вміння працювати без сторонньої допомоги, а й здатність розв'язувати цілісні задачі, що містять всі компоненти діяльності людини:

- 1) усвідомлення й формулювання проблем і завдань;
- 2) визначення цілей і складання плану вирішення;
- 3) аналіз, прогнозування і прийняття (вибір) рішення, його практична реалізація;
- 4) контроль і оцінка процесу та результатів діяльності;
- 5) постановку нових цілей і завдань, спрямованих на подальше вдосконалення об'єктивного світу й самого себе.

Відсутність будь-якого компонента не дозволяє формувати самостійність як особистісну якість майбутнього спеціаліста.

Найважливішим і домінуючим компонентом самостійності є прийняття рішення. Саме з ним пов'язані смислостворюючі мотиви поведінки та діяльності особистості. У ньому насамперед здійснюється її потреби в самореалізації. Здатність приймати рішення ґрунтується на розумінні суттєвого вміння порівнювати, здійснювати аналіз, синтез та узагальнення, класифікувати, планувати, робити умовиводи, організовувати свою діяльність.

7. Завдання для модульного контролю знань студентів

Питання до модульної контрольної роботи 1

1. Предмет педагогіки вищої школи, її мета та завдання.
2. Категоріально-понятійний апарат педагогіки вищої школи.
3. Методи наукових досліджень у педагогіці вищої школи.
4. Сутність і взаємозв'язок понять методологія, метод, методика дослідження.
5. Специфіка діяльності педагога у вищому навчальному закладі.
6. Основні напрями діяльності викладача вищого навчального закладу.
7. Психологічна структура педагогічної діяльності.
8. Педагогічний професіоналізм викладача вищого навчального закладу.
9. Концепція підготовки управлінських кадрів у системі економічної освіти.
10. Дидактичні основи педагогічного процесу у вищому навчальному закладі.

11. Основні напрями розвитку вищої освіти в Україні у світлі вимог Болонського процесу.
12. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти в Україні.
13. Структура вищої освіти, рівні підготовки спеціалістів у системі вищої освіти.
14. Навчально-методичний комплекс зі спеціальності.
15. Концептуальні положення Болонської декларації.
16. Професійно-кваліфікаційна модель менеджера, її роль, призначення, структура, зміст, порядок складання.
17. Дидактичні основи викладання менеджменту із зовнішньоекономічно діяльності.

Питання до модульної контрольної роботи 2

1. Методи навчання у вищих навчальних закладах, їх дидактичні функції.
2. Форми організації навчального процесу у вищій школі, їх дидактичні функції.
3. Педагогічна характеристика методів продуктивного навчання.
4. Методика проведення лекцій для денної, заочної та дистанційної форм навчання.
5. Методика проведення практичних і семінарських занять у вищих навчальних закладах.
6. Комплексні форми організації навчання.
8. Самостійна робота студентів як розвиток і самоорганізація особистості.
9. Сутність, функції контролю та оцінювання знань, умінь і навиків студентів.
10. Принципи контролю та оцінки знань, умінь і навиків студентів.
11. Сутність і взаємозв'язок понять „методологія”, „метод”, „методика дослідження”.
12. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.
13. Рейтингова система оцінювання навчальної роботи студентів.
14. Види контролю та форми перевірки знань, умінь і навиків студентів.
15. Методи контролю знань, умінь і навиків студентів.
16. Методика тестового контролю знань, умінь і навиків студентів.
17. Методика організації курсового й дипломного проектування.
18. Тестування як психолого-педагогічний засіб оцінювання академічних здібностей студентів.
19. Методика організації самостійної та індивідуальної роботи студентів.
20. Методика організації аудиторної роботи зі студентами.
21. Ділова гра як форма активного навчання.

Питання до модульної контрольної роботи 3

1. Поняття технології у вищій освіті. Технологічний підхід до процесу навчання.
2. Сучасні технології навчання у вищій освіті.
3. Сутність і класифікація педагогічних технологій.
4. Технологія проблемного навчання.
5. Модульно-рейтингова технологія навчання.
6. Сутність проблемного навчання студентів вищої школи.
7. Методика розробки та організації проведення ділових ігор.
8. Дидактичні основи дистанційного навчання у вищій школі.

9. Педагогічні основи нових інформаційних технологій у вищій школі.
10. Кредитно-модульна технологія навчання.
11. Принципи та специфіка модульного навчання.
12. Інноваційні педагогічні технології активізації процесу навчання.
13. Ігрове проектування. Операційно-рольові та ділові ігри.
14. Ділова гра як форма активного навчання.
15. Форми викладу результатів наукових досліджень.
16. Науково-дослідницька діяльність студентів магістратури.
17. Готовність студентів до науково-дослідної роботи.
18. Загальні та специфічні вимоги до магістерської роботи.

8. Тематика рефератів із дисципліни „Вища освіта України і Болонський процес”

1. Проблема педагогічної підготовки магістрів в Україні.
2. Магістратура у ВНЗ України: проблеми, досвід, перспективи.
3. Національне виховання сучасного студентства.
4. Концепція педагогічної освіти в Україні.
5. Технологія проблемного навчання у вищому навчальному закладі.
6. Становлення ступеневої педагогічної освіти в Україні.
7. Інновації у світовій педагогіці.
8. Педагогічна творчість: досвід, проблеми.
9. Гуманізація вищої освіти.
10. Проблеми вищої педагогічної школи у спадщині видатних українських учених.
11. Ідеї В. Вернадського в освіті.
12. Проблеми вищої школи у педагогічній спадщині М. Пирогова.
13. Сучасні інформаційні технології навчання.
14. Педагогічні ідеї С. Шацького.
15. Дидактична школа Миколи Костомарова.
16. Технологія дистанційного навчання.
17. Історія становлення магістратури в Україні.
18. Паза аудиторна виховна робота у вищому навчальному закладі.
19. К. Ушинський про національне виховання.
20. М. Грушевський про роль національних традицій.
21. Проблеми педагогічної культури у творах В. Сухомлинського.
22. Організація самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі.
23. Модульно-рейтингова система навчання у вищому навчальному закладі.
24. Кредитно-рейтингова система навчання у вищому навчальному закладі.
25. Педагогічний професіоналізм викладача вищого навчального закладу.
26. Болонський процес і вища педагогічна школа.
27. Гуманізм педагогічних ідей Й. Песталоцці.
28. Технологія особистісно-зорієнтованого навчання у вищому навчальному закладі.
29. Інтерактивні методи навчання у вищому навчальному закладі.
30. Тестування як метод оцінювання знань, умінь і навиків студентів.
31. Наукова організація праці студента.
32. Студентське самоврядування як засіб формування педагогічної культури.

33. Сучасні технології навчання.
34. Ігрові технології у вищій школі.
35. Форми організації навчання у вищому навчальному закладі.
36. Мовленнєва культура викладача вищого навчального закладу.
37. Сучасні дидактичні концепції освіти.
38. Педагогічні інновації у вищих навчальних закладах.
39. Методика проведення практичних занять із економічних дисциплін.
40. Комунікативна культура викладача вищого навчального закладу.
41. Інтеграційні процеси в Європейському освітньому просторі.
42. Проектна методика в освіті.
43. Стили педагогічного спілкування.
44. Історія розвитку теорії та практики проблемного навчання.
45. Ділова гра як форма активного навчання.
47. Традиційні і новітні технології у навчальному процесі ВНЗ.
48. Формування дистанційної освіти в Україні.
49. Основні тенденції розвитку ступеневої педагогічної освіти у Західній Європі.
50. Модульна побудова змісту дисциплін.
51. Організаторська діяльність викладача вищого навчального закладу.
52. Підготовка магістрантів до наукової діяльності.
53. Сучасні основи викладання економічних дисциплін у вищому навчальному закладі.
54. Методичні аспекти навчання у ВНЗ.
55. Підготовка магістрантів до наукової діяльності.
57. Болонський процес в історичному контексті.
58. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір.

9. Тематика творчих досліджень по теоретичному матеріалу курсу

1. Зміст Державної національної програми „Освіта України – XXI століття”.
2. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти підвищення якості підготовки кадрів економічного профілю.
3. Становлення багаторівневої системи підготовки кадрів в університеті.
4. Зміст освіти в системі підготовки аграрних менеджерів.
5. Структура педагогічної системи навчального процесу.
6. Дидактичні принципи навчання та їх розвиток.
7. Показники якості підготовки спеціалістів: кваліфікаційні характеристики, критерії оцінки якості навчання.
8. Цілі, види і форми контролю якості навчання.
9. Професійна майстерність викладача.
10. Контроль якості викладання дисциплін управлінського циклу.
11. Диференціація контролю знань, умінь і навичок студентів.
12. Комплексний аналіз якості підготовки кадрів за результатами контролю.
13. Навчально-методична документація кафедри: нормативна, планова, методична, навчальна, звітно-інформаційна.

14. Розроблення часткових методик викладання навчальних дисциплін.
15. Створення навчально-методичного комплексу з дисципліни.
16. Інноваційні технології навчання у вищій школі.
17. Психологія взаємовідносин студентів і викладачів при аудиторній роботі.
18. Проблеми уваги у студентській аудиторії.
19. Упровадження модульно-рейтингової технології навчання.
20. Індивідуальна робота в умовах групового навчання.
21. Засоби навчання. ТЗН у навчальному процесі.
22. Самостійна робота студентів у процесі навчання.
23. Характеристика навчальних програм економічних спеціальностей.
24. Професійна підготовка менеджерів.
25. Мотивація і стимули відмінного навчання студентів і ефективної роботи викладачів.
26. Педагогічні експерименти. Передовий досвід у навчальному процесі.
27. Методи активізації навчання та організація їх впровадження.
28. Розвиток демократичних основ навчального процесу.
29. Організація процесу самоуправління навчально-творчою діяльністю.
30. Альтернативні системи навчання. Пошук шляхів удосконалення економічної освіти.

**Орієнтовні питання для заліку із дисципліни
„Вища освіта України і Болонський процес”**

для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності 8.050206
„Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”.

1. Основні напрями розвитку вищої освіти в Україні у світлі вимог Болонського процесу.
2. Характеристика Національної доктрини розвитку освіти в Україні у XXI столітті.
3. Фактори поліпшення якості вищої освіти в Україні, їх сутнісний зміст.
4. Концептуальні положення Болонської декларації.
5. Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації вищої освіти в Україні.
6. Система вищих навчальних закладів, рівні підготовки спеціалістів.
7. Предмет, мета та завдання педагогіки вищої школи.
8. Методи та методика науково-педагогічних досліджень у вищій школі.
9. Болонський процес в історичному аспекті.
10. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу.
11. Роль і значення культури освітян у становленні демократичної держави.
12. Психологічна структура педагогічної діяльності.
13. Педагогічний професіоналізм викладача вищого навчального закладу.
14. Сутність, функції та структура педагогічного спілкування викладача вищого навчального закладу.
15. Формування загальної і педагогічної культури викладача вищого навчального закладу.
16. Педагогічний такт викладача вищого навчального закладу.
17. Дидактичні основи педагогічного процесу у вищому навчальному закладі.

18. Сучасні парадигми виховання.
19. Форми та методи виховання студентів у процесі навчання.
20. Методика виховної роботи в академічній групі.
21. Принципи розробки робочих навчальних програм і навчальних планів.
22. Вимоги до управлінських кадрів вищої освіти. Професійно-кваліфікаційна модель менеджера, її роль, призначення.
23. Навчально-нормативні документи, реалізуючі цілі навчання.
24. Методи навчання у вищих навчальних закладах, їх дидактичні функції.
25. Форми організації навчального процесу у вищій школі, їх дидактичні функції.
26. Педагогічна характеристика методів продуктивного навчання.
27. Методика проведення лекцій для денної, заочної та дистанційної форм навчання.
28. Методика проведення практичних і семінарських занять у вищих навчальних закладах.
29. Комплексні форми організації навчання.
30. Закономірності та принципи навчання у вищих навчальних закладах.
31. Самостійна робота студентів як розвиток і самоорганізація особистості.
32. Сутність, функції контролю та оцінювання знань, умінь і навиків студентів.
33. Принципи контролю та оцінки знань, умінь і навиків студентів.
34. Сутність і взаємозв'язок понять „методологія”, „метод”, „методика дослідження”.
35. Специфіка діяльності педагога у вищому навчальному закладі.
36. Основні напрями діяльності викладача вищого навчального закладу.
37. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.
38. Рейтингова система оцінювання навчальної роботи студентів.
39. Сучасні системи навчання у вищих навчальних закладах.
40. Поняття технології у вищій освіті. Технологічний підхід до процесу навчання.
41. Сутність і класифікація педагогічних технологій.
42. Технологія проблемного навчання.
43. Модульно-рейтингова технологія навчання.
44. Сутність проблемного навчання студентів вищої школи.
45. Методика розробки та організації проведення ділових ігор.
46. Дидактичні основи дистанційного навчання у вищій школі.
47. Педагогічні основи нових інформаційних технологій у вищій школі.
48. Кредитно-модульна технологія навчання.
49. Принципи та специфіка модульного навчання.
50. Інноваційні педагогічні технології активізації процесу навчання.
51. Мета і завдання виховання у вищих навчальних закладах.
52. Зміст напрямів виховання у вищій школі.
53. Виховна робота куратора академічної групи.
54. Методи і форми організації виховання студентів у вищих навчальних закладах.
55. Сутність і принципи національного виховання у вищих навчальних закладах.
56. Моральне виховання студентів.
57. Екологічне виховання студентської молоді.
58. Форми організації виховання у позанавчальний час.
59. Види контролю та форми перевірки знань, умінь і навиків студентів.
60. Методи контролю знань, умінь і навиків студентів.

61. Методика тестового контролю знань, умінь і навиків студентів.
62. Студент як об'єкт-суб'єкт педагогічної діяльності.
63. Ігрове проектування. Операційно-рольові і ділові ігри.
64. Ділова гра як форма активного навчання.
65. Форми викладу результатів наукових досліджень.
66. Методика організації курсового й дипломного проектування.
67. Тестування як психолого-педагогічний засіб оцінювання академічних здібностей студентів.
68. Педагогічне спілкування викладача вищого навчального закладу.
69. Класифікація моделей і стилів педагогічного спілкування викладача вищого навчального закладу.
70. Науково-дослідницька діяльність студентів магістратури.
71. Готовність студентів до науково-дослідної роботи. Рівні готовності.
72. Методика організації самостійної та індивідуальної роботи студентів.
73. Методика організації аудиторної роботи зі студентами.
74. Загальні та специфічні вимоги до магістерської роботи.
75. Методика організації самостійної роботи студентів.

Список рекомендованої літератури:

1. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К. : „Шкільний світ”, 2001. – 16 с.
2. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). – К. : Райдуга, 1994. – 61 с.
3. Концепція педагогічної освіти: схвалено колегією Міністерства освіти України 23 грудня 1998 року. Протокол № 17/1. – Б / Інформаційний збірник МО України. – 1999. - № 8. – С. 8-23.
4. Про затвердження положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) : пост. Каб. Мін. України від 20 серпня 1998 // № 65.
5. Положення про державний вищий заклад освіти: постанова КМ України від 05.09.1996 р. № 1074 // Інформаційний збірник Міністерства освіти та науки України. – 1994. - № 7. – С. 3-12.
6. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. - № 6. – С. 18-25.
7. Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України: наказ Міністерства освіти і науки України від 23.01. 2004 р. № 49.
8. Алексєєнко Т. А. Управління якістю підготовки фахівців в університеті в контексті Болонського процесу // Педагогічний процес: теорія і практика. Зб. наук. праць. Вип.1, 2004. – С. 7-18.
9. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии / В. П. Беспалько. – М. : Педагогика, 1989. – 259 с.
10. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів / В. І. Бондар.

- К. : Вересень, 1996. – 129с.
11. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
 12. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 334 с.
 13. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / В. М. Нагаєв . – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 232 с.
 14. Фіцула М. М. Педагогіка : навчальний посібник / М. М. Фіцула. – К. : Академія, 2000. – 554 с.

Навчальне видання

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ І БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС

Методичні рекомендації

Укладачі: **Горбунова** Каріне Маркарівна
Літвінчук Світлана Борисівна
Тайхриб Катерина Анатоліївна

Формат 60x84 1/16. Ум.друк.арк 13,14

Тираж 20 прим. Зам № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №4490 від 20.02.2013р.